List 2. **NOVICE** Tečaj XLI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 10. januarija 1883.

Obseg: Ozeblina pri sadnem drevji. — Naše mlekarstvo. (Konec.) — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Pregled števila bolj pomenljivih malih obrtnij v deželah Štajarski, Koroški, Kranjski, Primorski in Češki, in pa v vsi Avstriji brez Ogerske po plačevanji obrtnijskega davka. — Shod županov ljubljanskega okraja. — Govor poslanca kneza Liechtensteina pri splošnem razgovoru o novi obrtnijski postavi v državnem zboru 9. decembra. (Dalje.) — Laška pa naša država. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Ozeblina pri sadnem drevji.

Redko kdaj mine zima, da bi ne napravila pri sadnem drevji veče ali manje škode. Posebno veliko škodo pa prizadenejo one zime, v katerih se gorkota in mraz pogosto, nagloma in zeló spreminjata, pa tudi dolgo trajajoč hud mraz se sledi pri sadnem drevji bolj ali manj.

Ozeblina je nasledek take zmrzline v drevesnem soku, vsled katere nastopi konec ali vsaj motenje notranjega oživljajočega gibanja drevesnega soka. Iz tega sledi, da drevo ne pozebe po vsakem zmrzovanji. Skušnja nas uči, da pri enakem mrazu na tistem prostoru nekatera drevesa zmrznejo, drugim ne škoduje enaka mrzlota prav nič; to nam kaže, da so nekatera drevesa proti mrazu bolj občutljiva kakor druga. Pa tudi prav tisto drevo ni zmiraj enako občutljivo za mraz. Pri dozorelem lesu, odpadlem listji in polagoma nastopajočem mrazu redno drevesa brez škode prenašajo vsak navaden mraz; vse drugače pa je, ako mraz nastopi nagloma in ob času, ko je drevo še v dobri rasti. Vselej in pri vsaki rastlini je poškodovanje po mrazu tudi bolj občutljivo, ako po mrazu zopet nagloma nastopi veča gorkota; še hujši pa so nasledki tedaj, ako se gorkota in mraz tako nagloma spreminjata večkrat.

Tudi to nam kaže skušnja, da lega kraja, na katerem sadno drevje raste, prav zeló vpliva na nasledke zmrzovanja; mokroten ali proti burji obrnjen kraj kaže nam pri vsaki rastlini hujše nasledke mraza, kakor pa zatišja in ne premokre lege.

Za sadjerejca, ki dostikrat prebritko čuti nasledke mraza, pa je bolj zanimivo, kakor opisovanje zmrzlin, dvojno vprašanje:

Ali je kaj pomoči zoper nasledke mraza? in kako bi se moglo ogniti zmrzlini?

Na prvo vprašanje se more sploh odgovoriti, da redno ni pomoči zoper zmrzlino. Edino, kar se je poskušalo in deloma tudi z vspehom, je bilo to, da se je pozeblim drevesom o pravem času še spustil po zmrzlini sprideni sok s tem, da se drevesu koža podolgoma, pa ne naravnost precepi. Nekateri so celó takim drevesom podolgoma iz kože izrezali jermena in tako pustili drevesu le malo kože, in ravno ta drevesa so se rešila, vsa druga pa so poginila.

Ogniti se zmrzlini pa je umnemu sadjerejcu kolikor toliko uže mogoče, popolnoma pa se ve da ne.

Pred vsem drugim se ne sme v mrzle kraje nikdar siliti občutljivega in samo v gorkih krajih vspešno rastečega sadja, na pr. vinske trte, smokve (fige) itd., ampak umni sadjerejec bode izbiral zmiraj zá-se samo one vrste sadja, katerim je podnebje, lega in vse drugo njegovega kraja najbolj ugodno. Prilegajo se tedaj za mrzle kraje kasno cvetoče in ne prepozno zoreče vrste.

Drugi pripomoček je, drevo po deblu pobeliti z apnom mešanim s krvijo ali limasto vodo, kar se tudi sicer priporoča pri sadnem drevji. Konečno pa se more ogniti nasledkom mraza s tem, da se nasproti spomladnim mrazom drevesa s povijanjem, in sicer po umetno napravljeni senci zadržujejo v rasti, nasproti jesenskim mrazom pa z okopavanjem, trganjem perja itd. pospešuje dozoritev.

Vsa ta sredstva pomagajo pa le deloma, sploh ostanejo zmrzline rastlinam zmiraj škodljive.

Naše mlekarstvo.

(Dalje in konec.)

Od leta 1869. do 1882. dobila je dežela kranjska v povzdigo mlekarstva podpore 6800 gold., in razun malega dela te svote, kateri se je porabil za podučevanje o mlekarstvu, vso svoto sebi na korist obrniti so umeli Bohinjci, katerim je velezaslužni župnik gosp. Mesar prav očividno in k sreči tudi z vspehom dokazal, kako naj ravnajo z mlekom, kako naj se združujejo, kako skupaj izdelujejo, godé in prodajajo sir, da jim živinoreja v resnici kaj nese. Bohinj nam je tedaj poleg Tolmina v izgled vsem Slovencem, kako iz mleka dobivati največi dohodek.

Podučevali so se po kranjski tudi gospodarji druzih krajev v Bledu, Dolini, Kamniku, Vipavi; ponujala se jim je tudi državna podpora za prvo napravo, toda brez vspeha.

Preteklo leto dobili so v tržaški razstavi tudi izdelki našega mlekarstva po prizadevanji ministerstva za poljedelstvo, pokazati se pred svetom in poskušati se v dobroti in ceni z enakimi izdelki druzih deželá; in to, kar so naši živinorejci, oziroma mlekarji na tr-

žaški razstavi pozvedeli in poskusili, upamo, da ne bode ostalo brez dobrega vspeha na dobroto in na prihodnjo ceno naših mlekarskih izdelkov.

Tržaška razstava pokazala je ravno, da se pri naših mlekarskih izdelkih pogreša zadostne mnogovrstnosti, enakosti dobrote v istih vrstah, in deloma vsled tega, deloma pa zato, ker vsak izdelovalec nevedoma in nehoté kazi ceno vsem drugim, blagu primerne cene.

Strokovnjaki, kateri so vse te razmere opazovali in pretehtovali pri tržaški razstavi, pa se niso zadovoljili samo s tem, da bi to opisavali ali ministerstvu poročali, ampak skrbijo tudi za sredstva, vse te napake po lastni moči v veči meri z enakimi sredstvi odpraviti, kakor so to v malih krogih uže storili živinorejci v več krajih naše države — po poti zadruge.

Manjši živinorejec si navadno ne more zidati posebnih poslopij, napravljati kotlov in vse druge, deloma precéj dragocene priprave, njemu samemu tudi ne vrže najeti si v sirarstvu izurjenih ljudi itd., in konečno svoje izdelke z dobrim vspehom pošiljati na trg, zmiraj pa tudi vrsto in dobroto svojih izdelkov tako obračati, da se z njo kupcem vstreže, ali kar več odločuje, da se za-nje dobi primeroma najboljša cena.

Vse to pa je mogoče storiti in doseči več živinorejcem skupaj, tedaj zadrugi. Kar nas je pa skušnja učila v mnogih krajih, da se dá z dobrim vspehom doseči v malih krogih, to nameravajo omenjeni strokovnjaki iz tržaške razstave doseči v veči meri tudi po poti zadruge in to tako osnovane, da se je more vdeležiti tudi najmanjši gospodar. Zadruga ta, za katero so bile prve priprave dogotovljene po skupnem prizadevanji državnih poslancev iz zbornice gosposke in poslaniške uže pred ravno pričetim novim letom, imela bo nalog na dve strani: prvič vse naše živinorejce, kateri se bodo hoteli za to brigati, podučevati po vsakovrstnih potih, kako izdelovati in katere vrste izdelkov izdelovati, da se spečajo za najboljšo ceno; drugič pa posredovati in skupno preskrbovati prodajo domačih mlekarskih izdelkov, kolikor za dobro ceno moč doma; kar pa bi kazalo bolje drugje, pa tudi kjerkoli zunaj dežele.

To bi imelo na vse strani živinorejcem dobrih vspehov zadosti: Blago zadrugi dohajajoče vvrstilo in cenilo bi se po dobroti, ako bi imelo napák, podučil bi se izdelovalec, kako naj odpravi napake, da pride izdelek v višo vrsto in do boljše cene; ker bi bila potem glavna kupčija izdelkov v eni roki, ne kazil bi več drug drugemu cene, ne kazil bi cene tudi s tem ne več, da bi nevedoma prodajal blago više vrste za vrsto nižo z nižo ceno; dalje bi bilo zadrugi, razpolagajoči z veliko množino izdelkov, mogoče, poiskati si še tako oddaljenih dobrih trgov, tudi nastaviti z dobrim vspehom na takih krajih svoje stalne agente, in prevažanje, bodi-si po suhem ali po vodi, preskrbeti po primeroma mnogo niži ceni, zato, ker bi imela oddajati stalno velike množine te vrste izdelkov.

Toliko o tej za naše kmetovalce zeló važni zadevi za danes; kedar bo stvar godneja, spregovorimo o njej več in na drobno. P.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

IX. Mali graben.

(Dalje.)

Na vsak način se bode tu šlo le za male razločke višin med bregovi in prihodnjo višino najviše vode, tako da bi bilo tudi mogoče, nevarnost povodnji popolnoma odstraniti z malimi nasipi, ki bi se naredili na nizkih bregovih.

Ta slučaj sem imel pred očmi, in postavil sem v dotične proračune stroškov primeren znesek za nasipe, ki znajo biti potrebni do hektometra 47.

Ko bi se potreba kazala za te nasipe, naredili bi se na tak način, da bi se gradivo za-nje dobilo s podzidanjem (zidanjem škarp) večidel bolj strmih bregov in potem nasulo v primernih črtah ob bregovji Malega grabna.

Tudi za reguliranje Malega grabna se nahaja pri visoki c. kr. deželni vladi podroben projekt iz l. 1861. Stroški vsega dela znašajo brez potrebnega odkupa zemljišč 24.905 gold. 78 kr., ali po sedanjih cenah kacih 37.400 gold. V tem projektu so vsi veči zavoji s prekopi odstranjeni, tako da bi se moralo vsega skupaj 1468 kurentnih metrov prekopov narediti.

Jaz za svojo stran ne morem priporočati tako temeljitega reguliranja potoka, vsaj za zdaj in tako dolgo ne, dokler ne bodo po dovršenem znižanji najviše vode v Ljubljanici gotove skušnje dokazale, da je tako reguliranje neobhodno potrebno, če hočemo nevarnost povodnji odstraniti. Po moji sodbi bi zadostovalo:

a) v smislu 18. vprašanja mnenja veščakov s prekopi predreti Malemu grabnu samo tiste zavoje, pri katerih se bregovi uže krušijo in se ne dajo več na priprost način obvarovati;

b) na drugih nevarnih krajih bregove zavarovati z vejevjem, zraven pa povabiti tudi ljudstvo, da bi videlo, na kak način se to dela in da bi se naučilo, drugje enako postopati; in konečno

c) kakor sem uže zgoraj omenil, poravnati na nekaterih krajih nizke bregove, oziroma plitve nasipe napraviti, s čemur bi se najviši vodi branilo, prepluti bližnja zemljišča.

Ta načela so me vodila, ko sem predlagal, da se med hektom. 49 + 56 do 61 + 58, tedaj na najbolj nevarnem kraji Malega grabna naredi kombiniran prekop, da se pri njegovem izlivu dno poglobočí z izkopanjem kunete, konečno da se na najbolj nevarnih mestih bregovi zavarovajo in utrdijo, in ko sem postavil v proračun primerno svoto za nasipe, kateri bodo morebiti v bodočnosti potrebni med 0 do hektom. 47.

Ko se bode najviša voda Ljubljanice znižala za kake 2—5 metra, ko se bode izkopala kuneta na koncu Malega grabna in ko se bode konečno napravil imenovani prekop, tedaj se ne bode samo mnogo znižala sedanja najviša voda Malega grabna, temuč tudi dno se mu bode poglobočilo, tako da se sme z veliko verjetnostjo pričakovati, da se bodo morali potem še potrebni nasipi, oziroma zvikšanje nizkih bregov, le v omejeni meri izvršiti.

Kar se konečno tiče nevarnosti, o kateri so poročali veščaki 10. maja 1880. l., da bi namreč najviša voda Ljubljanice zopet zastajala in se zajezovala vsled prodovja, ki pride iz Malega grabna in stavbenega kanala Gradaščice v strugo Ljubljanice in se tam zbira, sme se zaradi tega popolnem mirno gledati v bodočnost, kajti

1) ako se moji predlogi izvršé, potem bode dospelo zeló malo prodovja v stavbeni kanal in po njem v Ljubljanico in še to malenkost bode sprala najviša voda koj dalje, ker bo dnu pad zvikšan na $^1/_{1000}$, in

2) se bode prodovje, ki pride po Malem grabnu v Ljubljanico, posedlo zaradi globoke struge Gruberjevega kanala še le tam, kjer se ta kanal združi z Lubljanico, tedaj na neškodljivem kraji. (Dalje prih.)

Obrtnijske stvari.

Pregled

števila bolj pomenljivih malih obrtnij v deželah Štajarski, Koroški, Kranjski, Primorski in Češki, in pa v vsi Avstriji brez Ogerske po plačevanji obrtnijskega davka.

Sestavljen po gradivu statističnega oddelka trgovskega ministerstva.

Imé male obrtnije	Leto	Dežela					
		Štajarsko	Koroško	Kranjsko	Primorsko	Češka	V vsi Avstriji brez Ogerske
		Število obdavčenih obrtnikov					
Nabarvarji, lakirarji in malarji sob	1875	184	41	16	22	664	2692
Peki	„	837	232	377	193	7166	18028
Sodarji	„	359	127	37	68	1738	6532
Bukvovezi	„	99	19	20	21	602	1963
Puškarji	„	32	103	4	13	168	630
Strugarji	„	73	25	5	18	816	3154
Barvarji, belivci, apretêrji	„	124	36	31	33	1072	2937
Mesarji in sušilci	„	1050	254	509	342	8741	23832
Strojarji	„	341	108	221	58	901	3433
Steklarji	„	203	39	21	16	1054	3291
Zlatarji, srebrarji in juvelirji	„	46	12	6	61	344	1669
Lončarji	„	414	75	101	3	1082	3585
Rokovičarji	„	61	8	5	14	297	1028
Klobučarji	„	188	84	93	44	558	2361
Krznarji	„	70	17	17	22	1210	3653
Medarji in voščarji	„	96	49	23	—	684	1399
Zidarji in streharji	„	182	91	44	74	1669	4711
Mlinarji	„	2440	962	1570	485	7343	27142
Pasarji	„	10	1	1	6	126	654
Lišpavke in izdelovalke ženskih oblačil	„	73	134	5	36	674	2043
Jermenarji, sedlarji in torbarji	„	358	124	55	36	1575	5000
Ključarji	„	284	701	98	16	1911	5970
Kovači	„	1999	528	429	270	9131	26154
Krojači	„	1924	903	166	161	11408	30474
Čevljarji	„	2958	85	324	233	15529	46237
Milarji	„	43	19	9	19	391	1196
Vrvarji	„	100	26	18	9	616	1807
Kleparji	„	148	48	29	61	1257	3095
Kamnoseki	„	36	11	24	34	552	1297
Nogovičarji	„	18	1	2	—	647	1115
Tapecirarji	„	40	10	3	33	170	903
Mizarji	„	1116	313	227	219	7959	21581
Suknarji	„	65	13	7	—	947	2919
Urarji	„	301	88	18	38	782	3010
Kolarji	„	629	249	66	38	3239	8753
Tekavci	„	698	253	40	39	2698	10581
Tesarji	„	138	126	42	—	830	2873
Cukrarji	„	63	37	13	48	478	2010
Skupaj		17800	5952	4676	2783	97032	289712

*

Občinske zadeve.

Shod županov ljubljanskega okraja.

V nedeljo 7. t. m. se je zbralo v gorenjem prostoru ljubljanske čitalnice izmed 35 županov ljubljanske okolice njih 27, kar je gotovo dobro znamenje, da klic dotičnega osnovalnega odbora ni bil palica ob skalo ali glas upijočega v puščavi. Bralci „Novic“ se bodo še spominjali, da je prvo misel o „županskih shodih“ uže predlanskem sprožil ravno v tem listu nek župan iz ljubljanske okolice, in da je ta misel prijela se, mora nas posebno veseliti. Zbrani možaki so bili vsi taki, da bi se smel vsak okraj, vsak narod ž njimi ponašati, in zborovanje, čeravno prvo take vrste, se je vršilo tako lepo, da se v kakem parlamentu ne vrši bolje in dostojneje. Videlo se je pač, da so zbrani odlični možje občin ljubljanskega okrajnega glavarstva.

Po imenu ne bomo navajali županov, ki so bili prišli, lahko pa rečemo, da bo tistim osmim, ki so bili zadržani priti, gotovo žal; drugi pot bodo pač radi prišli, če bodo le mogli.

Pa zdaj k zborovanju. Za predsednika je bil voljen gosp. Martin Bavdek, župan udmatski, naprošen pa zapisnikar gosp. Anton Knez iz Šiške. Gospod Bavdek je sprejel volitev in s primernim ter gladkim nagovorom pozdravil zbrane tako-le:

„Predragi mi tovarši gospodje župani! Jako me veseli, ker Vas vidim tako množico skup zbranih. Pozdravljam Vas danes tukaj pri prvem županskem shodu, o čegar potrebnosti in koristi smo se uže velikokrat pogovarjali, kedar koli nas je bilo več županov zbranih, in tudi po raznih časopisih se je uže večkrat o tem obravnavalo, ker gotovo je, da bi skupščina županov marsikaj koristnega izvršiti mogla, česar posameznemu županu ni mogoče, ker le v združenji je moč.

Pa ne bom Vam na dalje popisaval pomena tega shoda, ker to Vam je uže tako znano iz povabil. Zatorej bi le opomnil, da z veseljem in srčnostjo pričnemo prvo delo, saj nam je vsem na srcu blagor, korist in sreča naših občin, toraj ne dvomim nad dobrim vspehom.

Predno pa začnemo svoje delovanje, spomnimo se še velike sreče in veselja, katero nas bode zadelo to leto, da bodemo imeli v svoji sredi Njegovo Veličanstvo, našega presvitlega cesarja, kateri bode počastil našo deželo s svojim visokim pohodom. Zatoraj z navdušnostjo, kakor nam srce veli, zakličemo: Njegovemu Veličanstvu, našemu čez vse ljubljenemu vladarju, presvitlemu cesarju Francu Jožefu trikratno „Slavo“!“

Za to so bili vsi vneti in tako se je pričelo zborovanje.

Prva na vrsti je bila volitev izvrševalnega odbora županov, to je odbora, ki ima to, kar bode o shodih županov sklenjeno, izvrševati. V ta odbor so bili voljeni gospodje: M. Bavdek, župan udmatski, za predsednika, prihodnji župan vrhniški za njegovega namestnika, za odbornike pa gospodje: Janez Knez, župan iz Spodnje Šiške, France Koščak, župan na Grosupljem, Vinko Ogorelec, župan v Šmarji, in Ad. Gallé, župan v Zgornji Šiški; za namestnika sta bila voljena gospoda: Ločnikar, župan na Viči, in M. Remškar, župan na Brezovci.

Potem je župan iz Górenje Šiške g. Gallé stavil in dobro vtemeljeval tri predloge, namreč: 1) da bi smel župan rabiti žandarje brez prejšnjega dovoljenja okrajnega glavarstva, pa na svojo odgovornost, in to brž potem poročiti okrajnemu glavarstvu; 2) da bi občinski zapori bili pri okrajnem glavarstvu, ker občine jih same nimajo; 3) izvrševalni odbor naj naredi prošnjo do deželne vlade, da bi spričeval o osebah, ki so pred sodnijo zatožene, ne delali več župani, ampak dajali le poročila žandarski gospôski, ki je javna oblast.

Zadnji predlog je bil utemeljen posebno s tem, da se marsikak župan boji dati pravo (to je slabo) spričevalo kakemu hudodelniku, če se mu potem pri javni obravnavi bere, ker se utegne po prestani kazni maščevati nad njim, kar se je tudi uže res zgodilo.

Vsi ti predlogi so bili sprejeti, le o drugem je zastopnik vrhniške županije izrekel željo, naj bi se zapor tam domá napravil na okrajne stroške.

(Konec prihodnjič.)

Obrtnijske zadeve.

Govor poslanca kneza Liechtensteina

pri splošnem razgovoru o novi obrtnijski postavi v državnem zboru 9. decembra.

(Dalje in konec.)

Sami mi bote pripoznali, gospóda, da je vsak dan svojega truda sit, in recimo, da bi tisti, ki postave daje, bil preveč v zadregi in preostro sojen, če bi moral uže naprej ravnati se po navadah in nošah, ki se spreminjajo ali utegnejo tudi pri starem ostati, ali pa po iznajdbah, ki se morda za dobre izkažejo, morda pa tudi ostanejo le v možganih tistega, ki jih je iznašel. Tega ne bomo pretresali, pač pa to, da, če kakemu obrtu nastavijo pogin, potem, pa le potem je čas, da vlada poprime vse, kar ima v svoji oblasti, ali, da po posebni postavi skrbimo za take ljudí, ki bi ne mogli donesti dokaza zmožnosti, pa so tù in tam odvrženi.

Poslanec Sahor nam je očital, da mi konservativci imamo tako nekak lov zoper tiste, ki od rokodelcev kaj jemljo. Pa prezrl je dvoje, namreč tiste, ki sami nič ne izdelujejo, in ti niso veliko vredni v gospodarski zadevi, pa jih je tudi malo. Druga vrsta pa je, ki sama izdeluje, in to jih je veliko, to je, da bi rekel, kar vse ljudstvo, in ravno ti imajo obrambo v postavah, katere poslanec Sahor obžaluje.

Mi si ne želimo nazaj tistih časov, ki so bili vse drugačni, pa ne za las boljši od sedanjih. Potezamo se za „cehe“ samo zato, ker to je edino pravo za obrtnike. Po tem pravu se nam delo ne zdi edino le zasebna reč, kakor se je morda do sedaj Vam zdela, marveč kakor dotičnemu po človeški družbi naročen posel. Delo, katero opravlja kmet na polji, delavec v delavnici, nam je tudi družbinsko uradnijski posel, kakor to opravlja poslovnik (brič) v pisarni ali častnik na bojišči. Obrtnija ima enake zveze med tistimi, ki jo delajo, kakor med tistimi, ki od njih jemljó. Po tem se morajo ravnati vse postave, ki hočejo vrediti obrtnijsko življenje. In to načelo, gospoda, zdi se mi pravično, plodno in v prvi vrsti svobodoljubno, ker vsako pošteno rokodelstvo privrstí v veljavi najboljšemu; to je namreč zato, ker ga potegne iz najniže vrste kruhoborstva do bolj veljavnega stanu.

Kako malenkostno in zavržljivo je to, kar se do zdaj tu in tam misli o rokodelcih in o delu! To, da je delo blago, katero ta daje in oni jemlje, so misli, ki se rodé pri branjevcih, više pa se ne vspnó.

Listje, ki jeseni pada z drevja, naredí ob deblih gnojišča, iz katerih drevó spomladi vleče soka, in to listje je staro, iz katerega se tako rekoč izrodí novo zeleno perje. Če je to novo zeleno perje tako, kakor je bilo odpadeno, bote li rekli, da je drevo uže tako imelo, da ne prinese nič novega? Bo li zato njegovo perje manj zeleno, manj lepo?

Nič lepšega bi si ne mogel misliti, kakor, če bi bila ta slavna zbornica v tej zadevi ene misli in če bi glavne točke te postave sklenili z veliko večino.

Pa še nekaj bom povedal, gospoda! Zares tisti stanovi, ki kaj imajo, tudi postave dajó. Od nas, ki imamo premoženje in tudi gospodstvo v rokah, se nadja ljudstvo prave porabe te moči v pospeh njegovega blagra, kateremu je dan na dan nevarnost veča; — ne pa, da bi mi delali le za svoje stranske zadeve, katere — kakor moramo sprevideti — postajajo ljudem čedalje manj važne. Nam se utegne še veliko ropota pripetiti, kakor Francoski in Rusiji.

Ozrimo se nazaj v zgodovino. Niso bili časi grozovitosti, za katerimi je kar prišlo hudo prekucijstvo, kajti tlaka oslabi tiste, ki jo trpé. Če pa v državi in družini važne naredbe svojega prvotnega cilja ne dosezajo, če se kotlu preveč podkuri, bo počil.

Poslanec Sahor ni prav povedal o francoski prekuciji. Zakaj je nastala? Zato, ker so potrebne prenaredbe odlašali tako dolgo, da jih je neubogljivo ljudstvo prisililo in prenaglilo se. Ko bi bil govornik svetoval, da naj storimo kaj novega, bi uže še bilo; ali rekel je, da naj ostane vse pri starem, in to je slabo.

Naj povem nekaj o Francoskem. Tam je bila država in družba pred letom 1789. postavljena na fevdalno podnožje po teoriji; v praksi je bil pa to zeló razvit monarhičen absolutizem. Na papirji zapisani so bili viši plemenitaški rodovi za vodje pravosodja, uprave, policije in sin je celó za očetom postal kraljev namestnik po provincah. V resnici pa je bil to cel kup zadolženih in pozlačenih kraljevih služačev, ki so sesali državni in kraljevi mošnjiček. Če so pa hoteli kedaj iti domu na svoja namestništva, treba jim je bilo dovoljenja ministerstva. Tako je bilo in to je napravilo prekuc.

Potem omenja govornik, da dandanes pač velja svoboda za vsakega, res pa je, da državo in njene prebivalce vlada bogatinstvo. Politično so ljudjé res prosti, smejo sklepati resolucije in v verskih zadevah se smejo izreči brezvercem in skleniti nezaupnico celó nebesom.

Poglejmo — pravi govornik dalje — nasledke takih postav svobodnega semena, se pač tisti milijoni svojevoljcev, ki ste jih vi spravili na dan, ne morejo veseliti svoje nove veličastnosti. Če so kmetje, prežene jih oderuštvo iz lastí po dolgih sitnostih; če so rokodelci, jim odtegne konkurenca jemače, zaslugo in nazadnje celó orodje; ako so pa le delavci, ki so padli na dno z drugimi vred, jim ni nič zgubiti, nič dobiti. Tudi v naših naredbah je nekako nasprotstvo, lahko se kaj razruši, ako ne pridemo na pomoč še o pravem času.

Zdaj končujem, gospóda! Prav dobro se mi zdi, da se je po prizadevanji odseka in vlade nekaj storilo za rokodelce — njih je 45 odstotkov prebivalstva — pa sem tudi popolnem svest si, da se mora tudi za delavce, ki so pomočniki fabrijskemu obrtu, brez odlašanja kaj zgoditi.

Ponosen sem na to, da je konservativni stranki in vladi dano, za rokodelce kaj storiti, ali iz rok ne smemo spustiti tudi druge zasluge, namreč fabriškim delavcem seči pod rame.

Našim nasprotnikom bo morda kdo pač neopravičeno očital ali zameril, da, če bodo glasovali za naš predlog, storé to iz bojazljivosti pred svojimi sedanjimi in še bolj prihodnjimi volilci „petakarji“. Podvizajmo se biti delavcem pravični, da se nam konservativcem ne bo za hrbtom govorilo, da se brigamo samo za take ljudí, ki imajo volilno pravico. Ako liberalci rokodelcem privolijo le to, k čemur so prisiljeni in kar bo tudi brez njih dovoljeno, se mi skažemo koristne delavcem, še predno jih bomo potrebovali pri volitvah.

Temu govoru je bila živahna pohvala.

Politične stvari.

Laška pa naša država.

Iz male Sardinjske nastala je s pomočjo Francoske poglavitno na stroške naše države iz manjih z našo državo sorodnih državic in pa iz države papeževe sedanja Laška. Macini, Cavur, Garibaldi in Napoleon III. bili so ustanovitelji njeni v dejanji, Viktor Emanuel pa po imenu. Akoravno je bilo po tej vtanovitvi zeló vse združeno v eno državo, kar govori laško, vendar se je še čul tu in tam krik, po katerem se je čul ali krik obrnjen proti Francoski, da naj vrne Napoleonu odstopljeno Nizo, še večkrat pa proti Avstrijski, da naj izpusti Laški še ne povrnjeni Trst in laško Tirolsko.

Ko ste si v preteklem letu Francoska in Laška navskriž prišli zarad severo-afrikanskih kolonij, čul se je laško-„irredentovski“ krik zoper Francosko. Pri nas pa je dala 500letnica, katero obhajal je Trst preteklo leto, „irredenti“ povod se glasiti zopet. — Pri tej priliki glasila se je, kakor znano, najprej naša tržaška „irredentovska“ stranka v mestnem zastopu, v druzih tržaških družbah, v poitalijančeni Istri, z besedo in po časnikih — vse z namenom, zabraniti ali vsaj kaziti po moči to domoljubno svečanost.

Šlo je „irredenti“ zato, oporekati Tržačanom, kateri so v svečanosti klicali cesarju: „zvesti smo ti in zvesti ti hočemo ostati zmiraj“.

Znano je, da je to laško-„irredentovsko“ mišljenje izraževalo precejšnje število tržaških bogatinov, kateri so se dosledno odtegovali vsemu vdeleženju te svečanosti. Drug tak čin bil je v tem, da je bila v zadnjem trenutku pred blagoslovljenjem vkradena in raztrgana zastava novo-osnovanega „delavskega društva“. Bomba od dne 2. avgusta, vržena na čelo veteranom, ki so šli z bakljado častit cesarjevega brata, pokrovitelja tržaške razstave, nadvojvodo Karola Ludovika, pa je bil veleizdajski čin najsilovitejše in najgnjusnejše vrste, o katerem so „Novice“ obsodbo svojo uže v obširno izrekle. Dalje se ne sme prezirati korak „irredentovcev“ tržaškega mestnega zastopa, kateri so izostali od one seje, v katero se je obsojevala dogodba z bombo od 2. avgusta, kateri so oni tako tihoma odobravali; enako se ne sme prezirati odhod 70 tržaških bogataševiz Trsta v Kormin oni dan, ko je bil slovesen vhod cesarjev v Trst.

Konečno omenjamo še samo poglavitni čin „irredente“, bombo Tržačana, vojaškega beguna Oberdank-a in njegovih tovarišev, namenjeno z njo umoriti cesarja in kar bi bilo okrog njega.

To so bili na kratko čini laške „irredente“ obrnjeni zoper obstanek naše države, zoper življenje cesarjevo.

In kaj je storila naša država v svojo obrambo do zdaj?

Oberdank, na smrt obsojen zarad poskušenega umora, katerega je sam obstal, prejel je svojo zasluženo kazen; pomiloščenja, katero so nekako žugaje zahtevali laški „irredentovci“, skriti za dijake, cesar iz dobrih razlogov ni privolil.

Nadalje je zahtevala naša vlada, naj ji Laška izroči v sodbo sodeležnike Oberdankove, ker je med državama dogovorjena pogodba, da si nasproti izročujeta hudodelnike gotovih vrst, med temi zarad umora zatožene.

In kaj nam odgovarja na to Laška?

Gledé sozatožencev Oberdank-ovih odgovorila je, kakor naznanjajo časniki, našim oblastnijam, da jih ne more izročiti, ker so zatoženi tudi zarad veleizdajstva, tedaj političnega hudodelstva. S tako praznim izgovorom tedaj prikriva Laška prelom mednarodne pogodbe in prikriva ali svojo zvezo z „irredento“, ali pa strah pred njo.

Pa tega še ni dosti. Laška vlada tudi trpi, ako ne podpira celó, proslavljanja obsojenega Oberdanka, ker se po vsem, kar čujemo, soditi samo na videz vstavlja onim vedno rastočim prav v slavo „irredente“ snovanim neredom. V Vidmu oglasil se je bajè zadnje dni „irredentovec“ pri sodniji, ki hoče neki s pismi dokazati, da sta laški ministerski predsednik in minister vnanjih zadev imela zadnja 4 leta prav ozko zvezo z „irredentovci“.

Zoper našega zastopnika v Rimu vržen je uže bil kamen in zadnje dni je nek rogovilež z revolverjem streljal proti njegovemu stanovanju.

To so dogodbe, katerih naša vlada ne bo prezirala. V tem so tudi iskati razlogi, zakaj ni bilo cesarju mogoče misliti na to, da bi obiskal v Rimu laškega kralja.

Ako bode Laška nam nasproti ostala taka, kakoršno spoznavamo iz zadnjih dogodeb, morala bo tudi naša vlada opustiti svojo zgodovinsko zaupljivost v poštenost sosedov in se zmiraj ravnati po tem.

Pred vsem pa nam je treba brez ozira na to, kaj Lahi ali še posebej „irredentovci“ počenjajo, da se prime naša vlada brez odloga in odločno še nujnejšega dela, da s krepko roko pretrga poitalijančevanje Trsta in Primorskega z Istro in Dalmacijo vred sploh.

To je nujna dolžnost vlade; opominjali smo je te dolžnosti uže večkrat, pa ne bomo nehali tega zahtevati, dokler se ne spolni.

Naši dopisi.

Iz Gorice 7. jan. (Izv. dop.) Na prehodu v novo mi je najprej poravnati še nekoliko dolga iz starega leta. Vreme imamo uže par dni suho-mrzlo in jasno; o praznikih pa je bilo vlažno in za Gorico nenavadno megleno. Včasih je bil celi dan jasen; potem pa se je vlegla megla, kakoršno poznate le predobro okoli Ljubljane. Dunajski gostje pa so menili, da se ob takih slučajih po ulicah glavnega cesarskega mesta sprehajajo. Skratka, tudi pri nas prekoračuje vreme meje svojih zakonitih navad. — 24. decembra p. l. je imelo „bralno in podporno društvo“ v Gorici svoj redni občni zbor, kateri se je povsem pohvalno izrazil o marljivem in rednem delovanji dosedanjega odbora. Društvo šteje sedaj okoli 250 udov, katerim se sosebno tudi iz okolice tovariši pridružujejo, in je upati, da se po poti primerno nastavljenega poverjeništva društvo uredi kot organizem, ki bo raztezal svoje veje čez vse Goriško. Društvo si je prvo leto svojega življenja prihranilo okoli 450 gold. gotovine, ker mu po pravilih ni bilo treba prvih 6 mesecev za bolne ude ničesar plačevati in tudi po tem obroku ni bilo bolezni med društveniki. Vse kaže, da previdno gospodarstvo bo matico društveno od leta do leta množilo po mesečninah, pa tudi podpori od strani rodoljubov, ki brezizjemno imenitnost tega društva pripoznavajo. Tudi se ni bati pokvare, razdora ali mlačnosti, dokler bodo društvo vodili narodni poštenjaki in zanesljivi možje, kakoršni so na pr. zopet izvoljeni predsednik gosp. Povšè ali dr. Anton Gregorčič in drugi delavni odborniki. Potem pa je gmoten dobiček, ki daje poroštvo za utrjenje in pomnoženje društva, največa zaslomba in tolažba onim, katerih se je drugače o vstrajnem gibanji drugih narodnih društev žalibože le preopravičen pesimizem poprijel. Podporno društvo si nabira uže doneske za zastavo, katero si morda še letos omisli; najzanesljiveja zastava pa so notranja pravila s soglasnim delovanjem. — Rodoljubi so v Gorici bolj, nego v kakem drugem mestu socijalno popolnem razkropljeni; v družine drug k drugemu ne zahajajo veliko, gostilnic pa tudi ni takih, kjer bi se jim zdelo vredno shajališče. Nekateri vsled tega nameravajo po izgledu ljubljanskih in drugotnih „jour fix-ov“ umetno družiti, kar se samo ob sebi noče podajati. Skušnja pokaže, ali se namera obnese; jaz samo opominjam, naj se takoj začetkom varujejo vsake prenapetosti, bodi-si v tirjatvah duševnega delovanja, bodi-si formalnih zahtev o obnašanji, ki bi na pr. hotelo posnemati društva nemških velikošolskih buršev ali pa ceremonijel druge vrste, ki Slovencu ni priljubljen ali v navadi. — 27. decembra m. l. povabil je bil dr. Josip Tonkli nekaj rodoljubov k sebi, da bi se posvetovali o najbližjih potrebah; sad tega posvetovanja je sklep, sklicati 11. januarija v prostore goriške čitalnice društvenike „Sloge“, ki se bodo pogovarjali in sklepali: 1. o osnovi slovenskih otročjih vrtov; 2. o ustanovi ljudske posojilnice za Goriško; 3. o peticiji do naučnega ministerstva, da napravi pri tukajšnjem izobraževališči za učiteljice poseben tečaj za poduk o vodstvu otročjih vrtov; 4. o peticiji do naučnega ministerstva za vpeljavo slovenskega učnega jezika na c. kr. deški šoli in na c. k. gimnaziji in realki v Gorici, in o enaki peticiji do državnega zbora. Ob enem bo ta dan tudi volitev novega odbora polit. društva „Sloga“. — Prihodnjič kaj več o tem shodu.

Gorica je dobila z novim letom nov časnik „Corriere di Gorizia“, ki bo po dvakrat na teden izhajal. Kdor razmere pozna, vé uže naprej, da je list vreden brat tržaških listov, ki gledajo čez avstr. meje. V kakem duhu bo mirno vredovan, je posneti tudi iz tega, da imenuje v 2. štev. Slovence goriškega mesta samo „goste“, došle iz slovenskih gor, in da se huduje na pr. nad tem, da se nedolžen koncert naznanja tudi v slovenskem jeziku! Z novim časnikom je dobila „Soča“ obilo dela, katerega ji ne bo treba predelavati, pač pa z močnim orodjem neobzirno trebiti. — L. 1882. je bilo v Gorici rojenih 555 ljudi; umrlo jih je pa 659; poročenih pa je bilo 133 parov. — Mons. Zorn, novi škof poreški, bo posvečen 14 januarja v Gorici, in ga posveti naš knezo-nadškof v navzočnosti tržaškega škofa Glavine in škofa krškega (Veglia) Teretiča.

Iz Gorij 1. prosinca. — Včeraj bil je za našo faro vesel in imeniten dan, ker odprlo se je „bralno društvo v Gorjah“ z geslom za taka društva najbolj primernim: „Vse za vero, dom in cesarja“. Tako se je pokazalo, da so se tudi Gorenjci pod sivim Triglavom začeli zavedati za narodno stvar, posebno ker so taka društva po Gorenjskem sploh še malo vpeljana.

Društvu začasni predsednik, župan Žumer, je odprl društvo s primernim nagovorom, v katerem je razlagal, kaj so društva in kaj nam koristijo, naštel mnogovrstna društva in njih delovanje v prid človeštvu, potem razložil pravila, koristi in dolžnosti udov in društvenike opominjal, z združenimi močmi delovati v poduk in napredek domačega kraja in naroda z zlatimi besedami našega pesnika Gregorčiča:

„Ne samo, kar veleva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan“.

Potem se je vršila volitev odbora, v katerega so izvoljeni gg. Jakob Žumer, župan, za predsednika, Janez Šlakar, kaplan, za podpredsednika in blagajnika, Janko

Žirovnik, nadučitelj, za tajnika, Janez Poklukar, posestnik in žagar, Andrej Kobav, posestnik, Jože Črne, posestnik in živinozdravnik, Matija Globočnik, kupec, pa za odbornike.

Tako se je ustanovilo vkljub mnogoterim oviram društvo v okolici našega daleč slovečega Bleda, od katerega smemo pričakovati obilo napredka za našo narodno stvar. Društvo ima ravno nasproti farne cerkve novo sobo in šteje uže zdaj okoli 70 udov. Naročilo se je na 12 različnih slovenskih časopisov in ima pri začetku čez 200 raznovrstnih, od dobrotnikov društvu podarjenih knjig. To društvo ima blagi namen, tudi kmetijstvo in obrtnijo podpirati in je prepustilo za gotove dni društveno sobo čipkarski šoli, po rajncem, prezgodaj umrlem Matiji Tonejcu-Samostalu ustanovljeno, katera dobro napreduje, po katerem obrtu se revna dekleta vadijo k pridnemu delu in dobremu zaslužku.

Upajmo, da bota bralno društvo in čipkarija dobro napredovala v poduk in korist naše fare.

Iz Ljubljane. — Gospod deželni predsednik Andrej Winkler odpeljal se je za nekaj dni na Dunaj.

— (*Mestni odbor ljubljanski*) vendar je tudi dal meščanom novoletnico. — Z vpeljavo nove klavnice smelo se je v Ljubljani prodajati samo meso od živine v tej klavnici zaklane. — Gledé vse druge živine ni bilo od nobene strani pomenljivega ugovora, ker se je večidel tudi za čas stare klavnice pod šentpetersko kasarno blizo tako ravnalo; drugače je bilo s klanjem prešičev. — Prešičev poklali so prav mnogo ljubljanski krčmarji — se vé da, domá — ker je doma vsa priprava, ker pri tem delu pomaga vsa družina, posebno pri izdelovanji klobas. — Gostje dotičnih gostilnic pa so uže navajeni, gotove dni tedna ves zimski čas danes v tej jutri v tej gostilni dobiti za mali denar okusnih vsakovrstnih klobas. — Vse to se je po Ljubljani po vpeljavi posilne klavnice, skoraj zgubilo v veliko škodo krčmarjev in v nejevoljo gostov, pa tudi meščanov sploh; in prošnje krčmarjev do mestnega zbora, dovoliti, da bi smeli prešiče zopet doma klati, do zdaj bile so zastonj. Še le k letošnjemu novemu letu zbralo se je iz narodne večine mestnega zbora toliko odbornikov, da se je s silo, samo za tekoče leto, doseglo toliko težko pričakovano dovoljenje, pa s pogojem, da krčmar vse eno plača klavnino in še stroške posebnega ogleda. Upamo, da s tem prvim korakom tudi za zmiraj ostane ugodno rešeno vprašanje, za katero se veliko število meščanov ljubljanskih mnogo bolj zanima, kakor za visoko politiko.

— (*Javna zahvala.*) Naša šola dobila je za „novo leto“ prav častno naznanilo, ob enem pa tudi lep in znamenit dar. Občeznani iskreni narodnjak, blagorodni gosp. dr. Jernej Zupanec, je kot ustanovnik „Glasbene Matice“ v hvaležni spomin na to, ker je prve svoje uke sprejemal v tukajšnji ljudski šoli, blagovoljno določil, da bo ona (naša šola namreč) dobivala vse za njega določene muzikalije v dar in inventarno lastnino, katere bo „Glasb. Matica“ izdala. Častno to naznanilo, kakor tudi vse dozdaj izišle muzikalije je podpisani danes prejel; pohití se toraj, spolniti svojo dolžnost ter izreči blagorodnemu gospodu doktorju najtoplejšo zahvalo. Bog mu plačaj, in mu daj doživeti še mnogo zdravih in srečnih let! Slava!

V Železnikih 4. januarija 1883.

Jos. Levičnik,
učitelj in načelnik krajnega šolskega svéta.

— (*Odbor Matice Slovenske*) zboruje v sredo 10. dan januvarja 1883. ob 5. uri popoludne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o LVII. odborovi seji. 2. Naznanila prvosedstva. 3. Poročilo tajnikovo, oziroma knjižničarjevo o dobi od LVII. odborove seje. 4. Poročilo književnega odseka o rokopisih. 5. Poročilo gospodarskega odseka. 6. Posamezni nasveti.

— Profesor Boštjan Žepič, rojen leta 1829. pri Tržiču, gimnazijski profesor klasičnih jezikov v Zagrebu, umrl je, kakor ravno zvemo, včeraj 9. t. m. po kratki bolezni. Z njim zgubimo Slovenci in Hrvatje izvrstnega filologa. Lahka mu bodi zemlja!

— (*Za predstojnico ljubljanskega uršu'inskega samostana*) izvoljena je bila zopet dosedanja predstojnica mati Antonija Murgel.

— (*Poštne hranilnice*) pričnejo dne 12. januarija tega leta svoje delovanje, to je, tudi sprejemati denar. Na Kranjskem dobijo ta posel koj z dnem 12. januarija sledeče pošte: Babno Polje, Begnje, Belapeč (Weissenfels), Bistrica Bohinjska, Bistrica ilirska, Bled (Veldes), Borovnica, Cerklje, Cirknica, Col, Dol, Dolenja Vas, Domžale, Gorenja vas, Idrija, Javornik, Kamnagorica, Kamnik, Kočevje, Kokra, Koprivnik, Kranj, Kropa, Krška vas, Krško, Ljubljana mesto in kolodvor, Logatec gorenji, Lukovica, Medvode, Mengiš, Mirna, Mokronog, Moravče, Motnik, Mozel, Nemška Loka, Nova vas, Osilnica, Podbrezje, Postojna, Prem, Radeče, Radna, Radoljica, Raka, Semič, Senožeče, Smlednik, Staritrg pri Poljanah, Sv. Križ pri Litiji, Šentjanž, Šentpeter, Šentrupert, Šentvid pri Ljubljani, Škofja Loka, Šmartno pri Litiji, Šmarje, Trojana, Tržič, Vrem, Zagorje pri Savi, Zagurje, Zalog. — Še druzih za to odločenih 55 pošt na Kranjskem prične svoje delovanje kasneje. — Na Štajarskem odločenih je v ta namen 280, za Koroško 112 pošt.

— (*Slovenska gledališčna predstava*) igre: „Nasledki krive prisege“, katera je bila sv. treh kraljev dan v deželnem gledališči, bila je z veliko pohvalo sprejeta; prostori vsi napolnjeni. — Naše občinstvo je prav zadovoljno, da nam je po dolgem prenehanji dramatično društvo priredilo zopet enkrat slovensko predstavo. — Svoj redni občni zbor ima dramatično društvo 22. dne t. m. ob 7. uri zvečer v čitalnični dvorani.

— Naša uradna „Laibacher Zeitung“ dobila je od mladega Plenerja nekaj odgovora, v katerem skuša ta državnik dokazati, da je škandalozno vredništvo „Laibacher Wochenblatta“ in pa vodje ustavoverne stranke, nemški patrioti na Kranjskem — vse eno. — Gospodje Schaffer, Deschmann, Schrey bi, kar se vidi, radi imeli, da bi jih vlada za njihove surovosti še hvalila in odlikovala, pa oni časi so, kakor upamo, pri nas za zmiraj minuli. — Nam se samo eno dozdeva, da „L. Z.“ onim gospodom od Deschmannovega organa z resnim in obširnim odgovorom skazuje preveč časti!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Prihodnja seja državnega zbora je v ponedeljek 15. januarija z ne posebno zanimivim dnevnim redom. — Pretekli teden bil je Dunaj z okolico zopet v veliki nevarnosti povodnji, katera pa vendar konečno ni nastala tako huda, da bi bila v mestu samem napravila pomenljive škode. Mnogo ljudi pa se je vendar moralo izseliti za čas nevarnosti. — Drugod pa je Donava napravila veliko škode, podrla mostove, odnesla mline, preplavila poljé, daleč navzgor in navzdol po podonavskih krajih. Sicer se je vrtil tudi na Dunaji, kakor po vsi Evropi ta teden razgovor politikov o samoumoru našega zastopnika v Parizu grofa Wimpfena in o smrti, pogrebu in naslednikih Gambette.

Kakor piše „Vaterland“ iz gornjeavstrijskega samostana Reichersberg, bil je tam gospodu poslancu

Gregorju Dobelhammer-ju slovesno izročen vitežki križ Franc Jožefovega reda in na govor samostanskega predstojnika odgovoril je odlikovani Dobelhammer: „da on vidi v njemu podeljenem najvišem odlikovanji pripoznanje vodila krščanske države in popravo zoper raztrošene laži, katera bi ne mogla biti boljša in odločneja. Odlikovanje to veljá vsem njegovim somišljenikom, izrekoma tedaj konservativnim poslancem gornjeavstrijskim, s katerimi ga tudi pošteno in veselo deli“.

— Sin našega poslanca grofa Hohenwarta, grof Hugo Hohenwart, nadlajtenant, zaročil se je z grofico Izabelo Marenzi.

Iz Prage. — Kakor mnogokrat poprej, so zopet pri smrti Gambettovi Mladočehi neprijetnosti napravili českemu narodu, sebi pa zaslužili novo spričevalo nezmožnosti s tem, da so telegrafično naznanili predsedniku francoske republike svoje milovanje o smrti Gambettovi ter zagrozili se zoper Nemca, skupnega sovražnika Francozov in Slovanov. — Praška „Politika“ odločno protestira, da bi se izjava Mladočehov smatrala za izjavo českega naroda, čegar poverjeni zastopniki so pri vsaki priliki brez ovinkov priznali korist in potrebo zveze z Nemško. — Vkljub temu podtikajo nemško-nasprotni časniki one izjave vsemu českemu narodu, pošteni nemški časniki pa jih dobro primerjajo s prepevanjem nemško-narodne pesmi „Die Wacht am Rhein“, katero Schönerer in njegova garda pri nas prav posebno navdušeni prepevajo.

Te dni sklicali so tukajšnji „nemško-liberalci“ s Schmeykal-om na čelu vélik shod in nameravali so neki razpravo sila važnih zadev; pa namesto pričakovanih poldrugsto deležnikov sešlo se jih je komaj malo nad 40. Tudi znamenje časa, kakor se zdavnej opazuje tudi v državnem zboru, da mnogo poslancev levice le z nevoljo in iz strahu pred napadi časnikov hodi po potih, katere jim kažejo Herbst, Chlumecky, Tomaščuk.

Vlada namerava nasvetovati za različne po povodnji in slabi letini poškodovane okraje Češke pri ministerstvu izdatne podpore; to jemljejo ustavoverci za povod, da bi se vendar še enkrat sklical češki deželni zbor, kateri je tudi uže prištet k mrtvim.

Iz Rima. — Dne 6. t. m. zasegle so sodnijske oblastnije laške doprsni kip Oberdankov, katerega je hotelo ravno ta dan razkriti demokratično vseučiliščno društvo. Trije dijaki, kateri so vabila k razkritju podpisali, bili so zaprti, njihova stanovanja pa preiskana. Vladni „Diritto“ piše: „javno mnenje je žalostne dogodbe zadnjih dni obsodilo. Upajmo, da se ne bodo ponavljale, sicer bi morala vlada temu nasproti prav odločno in kratko postopati. Ministerstvo se ne bojí, ako bi se mu očitalo, da ne ravna liberalno. Ne sme se obotavljati v slučaji, ko so v nevarnosti najdražji pogoji obstanka domovine. Ne sme se dopuščati, da se Laški na ulicah prizadevajo zadrege, da se razmera k sosedni oblasti spravi ob veljavo, podlage prijateljstva premakne in Laško prekucne v nevarna sanjarska podvzetja“. — To nam kaže, da ima Laška sladkih besed za nas dosti, dejanj pa nikdar.

Iz Pariza. — 5. dne t. m. umrl je nagloma general Chanzy, izvrsten vojak; pogreb njegov bil je dne 8. t. m. v Chalonsu s. M. sijajin na državne stroške. — O pogrebu Gambettovem so bili časniki zadnjih dni polni. Republika sama vredila in plačala je pogreb po moči sijajno. Časniki trdijo, da se v Parizu kaj tacega ni videlo, od kar so tje prinesli truplo Napoleona I. — Cerkvene oblasti se za pogreb niso brigale, — ker Gambeta je celo svoji lastni materi, katera je zahtevala sv. zakramentov — odrekel in zabranil to in po smrti tudi cerkven pogreb. — To kaže bolj kot vse drugo — versko nihilistično nestrpljivost njegovo. — Svečanosti pogreba in 6 nagrobnih govorov obrnjeni so bili najbolj zoper Nemško v bolj ali manj jasno in odločno naglašani volji, pri prvi priliki zopet seči po porenskih deželah, katere je leta 1870 Nemška Francoski vzela.

XXVI. izkaz doneskov

za spominek dr. J. vitez Bleiweis-Trsteniškega.

Gospod Rogač Anton, župnik na Ketnari	1 gld.	—	kr.
Nabral preč. gosp. Janez Podboj, kaplan v Št. Vidu pri Zatični:			
„ Kulavic Matija, župnik v Št. Vidu pri Zatični	5 „	—	„
„ Podboj Janez, kaplan v Št. Vidu pri Zatični	2 „	—	„
„ Kljun Janez, kaplan v Št. Vidu pri Zatični	2 „	—	„
„ Turek Andrej, učitelj v pokoji v Št. Vidu pri Zatični . .	1 „	—	„
„ Korban Josip, učitelj v Št. Vidu pri Zatični	— „	50	„
„ Anžiček J., učitelj v Št. Vidu pri Zatični	— „	50	„
„ Kristan Ivan, c. kr. poštar v Št. Vidu pri Zatični . . .	— „	50	„
Gospá Hribar Josipina, posestnica .	1 „	—	„
„ Podobnik Marija, „ .	1 „	—	„
Gospica Minka	— „	50	„
Gospod Slivnik Vincenc, trgovec . .	1 „	—	„
Gospá Strmec Frančiška, kramarica .	1 „	—	„
Gospod Klemenčič Josip, gostilničar	— „	50	„
„ Kunštek Anton, trgovec . .	— „	50	„
„ Pajek France, kmet . . .	— „	50	„
„ Klemenčič Josip, kmet . .	— „	50	„
„ Fajdiga Jože, kmet	— „	20	„
„ Ihan Jakob, kmet	— „	20	„
„ Šmolc Jernej, klobučar . .	— „	20	„
„ Aubel Urban, urar	— „	10	„
Družba lovcev pod Gabrom . . .	1 „	30	„
Skupaj	21 gld.	—	kr.
K temu v zadnjem listu izkazanih	1572 „	40	„
Skupaj do zdaj	1593 gld.	40	kr.

Popravek. Na zadnji strani lista 52. pret. leta v prvi polovici zadnje strani 3. vrsti od zgoraj naj se bere „odbor“, namesto „zbor“, — v drugi polovici, 20. vrsti od zgor pa: „teritorij“ mesto „leritorij“; — po 25. vrsti ravno tam pa je izostal za besedo „da“ stavek: „je zdaj popolnem nedosegljiv.“

V poslednjem listu, str. 3, v sestavku o slovstvenih stvaréh: namesto: tu raba — čitaj: ta raba, namesto: kjer je stavek brez podmeta, čitaj: ker je in v poslednjem odstavku (str. 4) namesto: Miklošičev stari čitaj: staroslovenski slovar.

Žitna cena

v Ljubljani 3. januarja 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 47 kr. — banaške 8 gold. 88 kr. — turšice 5 gold. 50 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 2 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 4 gold. 23 kr. — ovsa 2 gold. 93 kr. — Krompir 2 gold. 59 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: **Alojzij Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.